

Het nieuwe ondernemingsrecht- en bewijs

ADEB-VBA – 7 februari 2019

Tom Reingraber

Inleiding

Hervorming van het economisch recht – Drieluik

- Het vernieuwde ondernemingsrecht
  - Incl. nieuwe bewijsregels
  - Sinds 1 november 2018
- De hervorming van het insolventierecht
  - Nieuwe boek XX WER
  - Sinds 1 november 2018
- Toekomstige Wetboek van Vennootschappen & Verenigingen
  - Verwacht in voorjaar 2019

Inhoud

1. Het nieuwe ondernemingsbegrip
2. De ondernemingsrechtbank
3. Het Wetboek van Koophandel ontmanteld
4. De hervorming van de KBO en boekhouding
5. Het ondernemingsbewijs

1. Het nieuwe ondernemingsbegrip

A. Doel

- Uniform ondernemingsbegrip conform economische realiteit
  - Geen onderscheid tussen burgerlijke daden en daden van koophandel
  - Geen onderscheid tussen vrije beroepers en andere ondernemingen
    - Boek XIV WER verdwijnt
- Iedereen 'ondernemer'

1. Het nieuwe ondernemingsbegrip

B. Definitie

- Artikel I.1, 1° WER
  - Natuurlijke personen met zelfstandige beroepsactiviteit (↔ werknemers)
    - ➔ ook zaakvoerders, bestuurders en vrije beroepers
    - ↔ normale beheer van persoonlijk vermogen
    - ↔ eenmalige of occasionele handelingen (vb. verhuur onroerend goed)
  - Iedere rechtspersoon ➔ ook verenigingen en stichtingen, zelfs indien zij geen economisch doel nastreven
  - Iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid
    - ➔ ook maatschap (niet: feitelijke vereniging)
    - ➔ ook stille vennootschap en tijdelijke vennootschap
- Grotendeels codificatie van bestaande rechtspraak

1. Het nieuwe ondernemingsbegrip

B. Definitie

- Uitsluitingen ondernemingsbegrip
  - Organisatie zonder rechtspersoonlijkheid die geen uitkeringsoogmerk heeft (en geen uitkeringen in feite doet) (vb.: feitelijke vereniging)
  - Publiekrechtelijke rechtspersonen die geen goederen of diensten aanbieden op de markt
  - Staat en zijn gedecentraliseerde diensten

1. Het nieuwe ondernemingsbegrip

C. Toepassingsgebied

- Nieuwe ondernemingsbegrip als uitgangspunt voor:
  - De KBO en boekhoudkundige verplichtingen
  - De bevoegdheid van de ondernemingsrechtbank
  - Het ondernemingsbewijs
  - Het insolventierecht (Boek XX WER)
- Nieuw ondernemingsbegrip niet van toepassing op:
  - Boek IV WER (bescherming van de mededinging)
  - Boek V WER (mededinging en prijsevoluties)
  - Boek VI WER (marktpraktijken en consumentenbescherming)

2. De ondernemingsrechtbank

A. Inleiding

- Rechtbank van Koophandel → Ondernemingsrechtbank
  - Vanaf 1 november 2018
- Niet bijzonder vernieuwend
  - Algemene bevoegdheid RvK voordien al gebaseerd op (oude definitie) van 'ondernemingen'
- Belangrijk
  - Algemene bevoegdheid – Ondernemingsgeschil
  - Bijzondere bevoegdheid – Vennootschapsgeschil
  - Bijzondere bevoegdheid – Stakingsvordering
  - Toepassing in de tijd?

2. De ondernemingsrechtbank

A. Het ondernemingsgeschil

- Artikel 573 Ger.W.
- Alle geschillen tussen ondernemingen, die niet onder een bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen
  - Volstaat dat het gaat om geschil tussen ondernemingen
  - ⇔ Voordien: geschil ivm activiteiten ter verwezenlijking van economisch doel
  - Ook kleine handelsgeschillen (sinds Wet Natuurlijke Rechter 2014)
- Uitzonderingen
  - Indien eiser geen onderneming is, maar verweerder wel → Keuzerecht eiser
  - Indien onderneming-natuurlijke persoon → handeling die niet kennelijk vreemd is aan onderneming (Bijv. echtscheiding tussen twee zelfstandigen)

2. De ondernemingsrechtbank

B. Het vennootschapsgeschil

- Artikel 574, 1° Ger.W.
- Geschillen ter zake van een vereniging met rechtspersoonlijkheid, stichting of vennootschap
  - Ruim opgevat: ontstaan, werking, voortbestaan en einde van de rechtspersoon
- Alsook geschillen tussen voormalige, actuele of toekomstige vennoten m.b.t. de betrokken vennootschap, vereniging of stichting
  - Belangrijk: Ondernemingsrechtbank nu uitdrukkelijk bevoegd voor geschillen over SPA (⇔ voordien rechtbank van eerste aanleg)
- Geschillen inzake vereniging van mede-eigenaars uitdrukkelijk uitgesloten van bevoegdheid
  - Bevoegdheid vrederechter

2. De ondernemingsrechtbank

C. Stakingsvordering

- Artikel XVII.1 WER gewijzigd
- Stakingsvordering tegen alle ondernemingen voor de Vz. Ondernemingsrechtbank
  - Incl. vrije beroepers voor inbreuken op WER
⇔ Voordien Vz. Rechtbank van Eerste Aanleg
  - Cfr. afschaffing Boek XIV WER (opgenomen in Boek VI WER)

2. De ondernemingsrechtbank

D. Toepassing in de tijd?

- Artikel 3 Ger.W.
- Nieuwe bevoegdheidsregels onmiddellijk van toepassing op hangende geschillen
  - Gevolg: destijds onbevoegde rechter niet langer onbevoegd
- Uitzondering
  - Destijds bevoegde rechter wordt niet opeens onbevoegd
    - Vordering over SPA destijds aanhangig gemaakt bij Rechtbank van Eerste Aanleg
    - Referentiepunt: datum van betekening dagvaarding

3. Het Wetboek van Koophandel ontmanteld

- Uitgangspunt Wetboek van Koophandel al geruime tijd achterhaald
- Nieuw uniform ondernemingsbegrip
  - Exit 'handelaar'
  - Exit 'daden van koophandel'
  - Exit 'handelsverbintenissen'

3. Het Wetboek van Koophandel ontmanteld

- Ontmanteling Wetboek van Koophandel
  - Waardepapieren: Boek VII WER
  - Vervoersovereenkomsten: Boek X WER
  - Bewijsregels: Burgerlijk Wetboek
- Boek II betreffende zee- en binnenvaart
  - Nieuwe titel om restinhoud te weerspiegelen
  - Wetboek van bepaalde voorrechten op zeeschepen en diverse bepalingen

4. De hervorming van de KBO en de boekhouding

- Verplichte inschrijving in de KBO
  - Nu ook voor maatschap, stille en tijdelijke vennootschappen
- Geen inschrijvingsverplichting voor
  - Feitelijke verenigingen
  - Bestuurders en zaakvoerders
  - Beroepsverenigingen
  - Verenigingen van mede-eigenaars
- Algemene informatieverplichtingen (art. III.25 en III.26 WER) voor alle ondernemingen

5. Het ondernemingsbewijs

- **Twee fases**

- Tijdelijk artikel 1348bis B.W.
  - Sinds 1 november 2018
- Nieuw boek 8 in het Burgerlijk Wetboek
  - Wetsontwerp 31 oktober 2018

- **Doel**

- Onderscheid tussen burgerlijke en handelszaken verdwijnt
- Centraal begrip 'onderneming'
- Modern bewijsrecht

5. Het ondernemingsbewijs

A. Tijdelijk artikel 1348bis B.W. (1/4)

- Vervangt artikel 25 W. Kh.
- Bewijs tussen en tegen ondernemingen
  - Nadruk op hoedanigheid ($\Leftrightarrow$ 'handelsverbintenissen')
  - Alle ondernemingen $\rightarrow$ ook vrije beroepers, landbouwers,...
- Niet: onderneming vs. particulier
- Wel: particulier vs. onderneming
- Niet tegen natuurlijke persoon – onderneming voor rechtshandeling die kennelijk vreemd is aan onderneming

5. Het ondernemingsbewijs

A. Tijdelijk artikel 1348bis B.W. (2/4)

- Bewijs via alle middelen van recht
  - Incl. digitale bewijsmiddelen (e-mails en sms-berichten)
  - Voordien slechts begin van bewijs
  - Maar: Be careful what you wish for!
- Algemene bewijswaarde aanvaarde factuur
  - Voordien enkel voor koop-verkoop, anders slechts begin van bewijs
  - Nu ook voor o.m. transport- en dienstverleningsovereenkomsten
  - Belang van tijdig (schriftelijk) protest
  - Enkel tussen ondernemingen

5. Het ondernemingsbewijs

A. Tijdelijk artikel 1348bis B.W. (3/4)

- De bewijswaarde van de boekhouding : Vrije beoordeling rechter
- Vereiste van regelmatigheid valt weg
  - Onregelmatigheid wel van belang voor beoordeling bewijswaarde
- Boekhouding geldt als bewijs tussen ondernemingen
  - Geldt dus ook als bewijs *tegen onderneming* (let wel: ondeelbaarheid)
  - Onderneming kan eigen boekhouding niet gebruiken *tegen particulier*
- Rechter kan openlegging van boekhouding bevelen
  - Ambtshalve of op verzoek van partij
  - Nieuw: Uitdrukkelijke mogelijkheid voor rechter om vertrouwelijkheid te garanderen (vb.: onleesbaar maken of beperkte toegang)

5. Het ondernemingsbewijs

A. Tijdelijk artikel 1348bis B.W. (4/4)

- In werking sinds 1 november 2018
- Onmiddellijk van toepassing op nieuwe procedures
- Facturen ontvangen vanaf 1 november 2018

5. Het ondernemingsbewijs

B. Nieuw Boek 8 (“Bewijs”) in Burgerlijk Wetboek (1/3)

- I. Artikel 1348bis BW → Artikel 8,10 BW (beperkte wijzigingen)
- II. Huidige bewijsregels worden gecodificeerd en verduidelijkt

5. Het ondernemingsbewijs

B. Nieuw Boek 8 (“Bewijs”) in Burgerlijk Wetboek (2/3)

I. Artikel 8.10 BW

- Bewijs tegen onderneming-natuurlijke persoon
  - Vrije bewijsvoering geldt niet indien rechtshandeling kennelijk vreemd is aan onderneming

- Bewijswaarde factuur ten opzichte van onderneming
  - Aanvaarde factuur geldt als bewijs van aangevoerde rechtshandeling
    - Factuur werd aanvaard of niet binnen redelijke termijn geprotesteerd
    - Weerlegbaar vermoeden (‘behoudens tegenbewijs’)

5. Het ondernemingsbewijs

B. Nieuw Boek 8 (“Bewijs”) in Burgerlijk Wetboek (3/3)

II. Bijzondere aandachtspunten

- Vrije bewijsvoering tussen particulieren tot 3.500 EUR
  - Vereiste van geschrift voor verrichtingen vanaf 3.500 EUR
  - 375 EUR → 3.500 EUR
- Herverdeling van bewijslast in buitengewone omstandigheden
  - Omkeren bewijslast indien gewone regels kennelijk onredelijk zijn
  - Doel: herstellen onevenwicht bewijsmogelijkheden
  - Vb.: stukken verdwenen door tijdsverloop
  - Vb.: sanctie indien partij weigert mee te werken

Vragen?

VAN INNIS & DELARUE

www.vaninnis-delarue.be

+32 (0)3 369 59 00